

Bakalářská práce Pavliny Havelkové „Identita nedoslýchavých lidí“

Posudek vedoucí práce: Mgr. Radka Stará

Téma bakalářské práce kolegyně Havelkové bylo zvoleno se zřetelem k osobním zkušenostem studentky – sama nedoslýchavá, zajímala se blíže o identitu nedoslýchavých osob. V českém kontextu je tato práce prvním pokusem zmapovat způsob, jakým způsobem je u této skupiny lidí formována identita, čím je ovlivňována, co proces vytváření identity může narušit či naopak podpořit. Tím je práce jedinečná. Práci nelze upřít osobní nasazení a zájem o danou problematiku.

V teoretické části kolegyně Havelková nejprve shrnuje proces vytváření identity u osob bez sluchového postižení, později se věnuje vymezení nedoslýchavosti a usouvzátaňuje jednotlivé etapy vývoje identity se skupinou osob nedoslýchavých.

Co se týče struktury, je práce členěna přehledně a jednotlivé části na sebe navazují. V některých místech je ovšem logická struktura slabší, např. v kapitole 4.3. jsou sice v úvodu vyjmenovány možnosti vzdělávání nedoslýchavých, ale v podkapitolách se autorka zabývá jen integrací a inkluzí. Aniž by vyslovila svůj názor na optimální způsob vzdělávání, vytváří tak dojem, že dává přednost zařazení nedoslýchavých do většinového vzdělávacího proudu. Zda tomu tak opravdu je, se v práci na tomto místě bohužel nedozvíme. Totéž se opakuje např. v kapitole 4.2. Komunikace nedoslýchavých, kdy podle autorky hlavní způsob komunikace nedoslýchavých, mluvená řeč, je zmíněna v úvodu této kapitoly, ale další dvě podkapitoly se věnují jen znakovému jazyku a znakované češtině. Dílčí kapitola o mluvené řeči u nedoslýchavých chybí, přestože by jistě stálo za úvahu zařadit několik stručných informací o způsobu komunikace nedoslýchavých mluvenou řečí – i při něm se nedoslýchaví setkávají s jistými obtížemi. K tomu také jedna z mých otázek níže.

Promyšlení a hodnocení prostudovaných a citovaných zdrojů či vyjadřování vlastních názorů je v práci obecně spíše poskrovnu. Studentka pracuje s literaturou dobře, cituje však často bez vlastního komentáře.

V praktické části pak kolegyně Havelková dotazníkovou metodou ověřuje hypotézy, které si stanovila. Dotazník distribuovala online formou, přesto (či možná právě proto?) získala jen něco přes dvacet vyplněných dotazníků. I na tomto menším vzorku mohla sledovat, zda její hypotézy odpovídají skutečnosti, či nikoli.

Zajímavé výsledky kolegyně Havelková pečlivě analyzuje a shrnuje. Zde je pozitivní, že se již nevyhýbá hodnocení či vytváření vlastních závěrů. Závěrečné shrnutí je pokusem o celkové zhodnocení výzkumu. Autorka v kapitole Závěr výzkumu nejprve u jednotlivých hypotéz konstatuje, zda se potvrdily, či ne. V další části, nazvané Shrnutí poznatků, hned na začátku podotýká, že by ráda na základě svých zjištění formulovala jistá doporučení, jak omezit negativní dopad nedoslýchavosti na vývoj identity jedince. Přes autorčinu upřímnou snahu tento záměr však v závěru není zcela dodržen – jistě by šlo provést analýzu více do hloubky a doporučení formulovat jasněji. Je chvályhodné, že se zde autorka snaží o vlastní hodnocení a analýzu, ovšem některé její závěry jsou poněkud nelogické či přinejmenším ukvapené, viz např. s. 63.: *„Druhou hypotézu „Domnívám se, že polovina dotazovaných byla v integraci v mateřské a základní škole“ také mohu podle výsledků svého výzkumu potvrdit. Toto souvisí s možností rozvoje mluvené řeči a u většiny nedoslýchavých není tudíž potřeba dítě dávat do školy pro sluchově postižené. Je to zřejmě i z toho důvodu, že chtějí mít své dítě doma a pečovat o něj.“* Význam takového textu není čtenářovi zcela jasný. Nasnadě je pak jistě chybná interpretace, že podle autorky zjištěný fakt, že většina nedoslýchavých dětí byla v integraci, potvrzuje, že integrace je nejlepší řešení pro nedoslýchavé děti, zejména z hlediska rozvoje mluvené řeči. Nemluvě o tom, že

v poslední větě si čtenář musí domyslet podmět, zřejmě „rodiče“ (?). Takových slabších míst je v textu více i přes usilovnou snahu autorky a několik korektur.

Autorka na jazykové stránce textu poctivě pracovala a od začátku své práce na textu jej bezpochyby pozvedla i po stylistické stránce, ale zřejmě vzhledem k tomu, že je nedoslýchavá, v textu stále zůstávají některá vyjádření, která nejsou zcela v pořádku. Viz např. s. 18: „*Podle Lechty (2010) se u nedoslýchavých lisí se můžeme setkat s lidmi, jejichž mluvená řeč je velmi dobrá...*“ či s. 66 „*Ráda bych také sepsala jistá doporučení, jak minimalizovat negativní faktory identity nedoslýchavých lidí...*“ Dá se však s trochou pochopení pro autorčin handicap shrnout, že stylisticky je práce na požadované odborné úrovni a menší stylistické problémy nebrání porozumění.

Z pravopisného i typografického hlediska je práce v pořádku, když nepočítáme drobné překlepy, kterých není více, než je v podobné práci přípustné. Občas se vyskytnou drobné formální chyby, např. na straně 18 je v textu odkaz na poznámku č. 4, nicméně níže na té samé stránce poznámka není a nenajdeme ji ani na stránkách následujících.

Terminologické nejasnosti, s nimiž se lze v oboru sluchového postižení setkat, řešila autorka výběrem terminologie, který na několika místech zdůvodňuje. S užíváním termínů úzce souvisí i vymezení jednotlivých kategorií sluchového postižení. Není například jednoduché stanovit kritéria, podle nichž se určí, kdo patří do skupiny nedoslýchavých. Kolegyně Havelková se o to pokusila v kapitole 4.1. na základě různých přístupů k vymezení typů sluchových postižení. Stejně se v textu snaží definovat i další podobně problematické termíny či kategorie, např. N/neslyšící, také vysvětlit, proč zvolila ve své práci právě tento a ne jiný termín, ale někdy vysvětlení schází, např. v úvodu (s. 7) autorka říká: „Bylo by vhodnější používat termín *člověk/lidé bez postižení sluchu*, ale v této práci budu pro lepší plynulost textu užívat termíny *slyšící člověk, společnost slyšících*.“ Autorka se pro užívání daného termínu rozhodla zcela legitimně, avšak stručné vysvětlení její volby by bylo na místě.

OTÁZKY NA STUDENTKU:

Dovolila bych si vznést na autorku několik otázek, které mne napadaly při čtení její bakalářské práce.

- Mohla by více rozvést volbu terminologie ve své práci? Konkrétně proč v práci dává přednost termínu *slyšící člověk, společnost slyšících* před termínem *člověk/lidé bez postižení sluchu*; dále jaký má názor na užívání termínu N/neslyšící (např. místo Neslyšící).
- Jaký má názor na vzdělávání nedoslýchavých dětí? V kapitole 4.3. se detailně věnuje pouze integraci a inkluzi. Znamená to, že by jim ve vzdělávání nedoslýchavých dala přednost? Dále prosím o specifikaci rozdílu mezi integrací a inkluzí.
- V kapitole 4.2. Komunikace nedoslýchavých chybí detailní informace o způsobu komunikace nedoslýchavých mluvenou řečí. Mohla by autorka stručně objasnit, jaká specifika či obtíže mají nedoslýchaví při komunikaci mluvenou řečí? Autorka v kapitole dále zmiňuje jako způsob komunikace nedoslýchavých znakový jazyk či znakovanou češtinu. Mohla by se vyjádřit k tomu, jaký způsob komunikace je podle ní pro nedoslýchavé nejvhodnější, případně proč?
- Ráda bych požádala autorku, aby vybrala na základě svého výzkumu, závěrečné části své práce a vlastní úvahy několik nejdůležitějších negativních faktorů a vlivů na vývoj identity nedoslýchavého jedince a formulovala konkrétní doporučení, jak tyto faktory při výchově nedoslýchavého dítěte eliminovat.

ZÁVĚR

Základem bakalářské práce Pavlíny Havelkové je popis procesu vytváření identity u nedoslýchavých osob a ověření, jaké faktory mohou na tento proces působit.

Práce je dokladem autorčina zájmu o analyzovanou problematiku a výše popsané problematické oblasti nejsou na překážku celkovému vyznění. Práce je přínosem zejména proto, že je prvním pokusem zmapovat danou problematiku.

Práce splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci a lze ji doporučit k obhajobě.

Radka Stará

9. 6. 2013

Návrh klasifikace: velmi dobře